

CHƯƠNG 1. THẾ GIỚI TỪ NĂM 1918 ĐẾN NĂM 1945

Tiết 1+2: BÀI 1. NƯỚC NGA VÀ LIÊN XÔ TỪ NĂM 1918 ĐẾN NĂM 1945

I. MỤC TIÊU BÀI HỌC

1. Kiến thức:

- Nêu được những nét chính về nước Nga trước khi Liên Xô được thành lập.
- Trình bày được những thành tựu và chỉ ra được những hạn chế của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô.

2. Năng lực:

- Năng lực chung:
 - + Năng lực tự chủ và tự học thông qua việc tự lực thực hiện các nhiệm vụ được giao trên lớp và ở nhà.
 - + Năng lực giao tiếp và hợp tác qua hoạt động thảo luận nhóm hoặc cặp đôi trong các nhiệm vụ học tập.
- Năng lực đặc thù:
 - + Năng lực tìm hiểu lịch sử: quan sát tranh, ảnh, lược đồ; khai thác và sử dụng được thông tin tư liệu để tìm hiểu về nước Nga Xô viết từ 1918 đến 1945.
 - + Năng lực nhận thức và tư duy lịch sử: biết sử dụng tranh, ảnh, tư liệu, bảng số liệu kết hợp đọc thông tin trong sách giáo khoa để nêu những nét chính về nước Nga trước khi Liên Xô được thành lập; Trình bày được những thành tựu và chỉ ra được những hạn chế của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô.
 - + Năng lực vận dụng kiến thức, kỹ năng đã học để viết đoạn văn ngắn giới thiệu về thành tựu ấn tượng nhất trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô.

3. Phẩm chất:

- Bài học góp phần bồi dưỡng ý thức khâm phục và tự hào về những thành tựu mà Liên Xô đạt được trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội; từ đó nhận thức được sức mạnh và tính ưu việt, đồng thời tránh ngộ nhận, phủ nhận quá khứ lịch sử và những thành tựu vĩ đại mà nhân dân Liên Xô đã lao động quên mình để đạt được trong giai đoạn này.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Thiết bị: Máy tính, máy chiếu

2. Học liệu:

Lược đồ nước Nga Xô viết chống thù trong, giặc ngoài (1918 – 1920).

<https://www.youtube.com/watch?v=nkdukjVLef8>

Phiếu học tập, tranh ảnh lịch sử có liên quan đến bài học

III. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

A. Hoạt động khởi động

a. Mục tiêu: Kết nối những điều HS đã biết với những điều HS chưa biết, tạo tâm thế hứng khởi, kích thích sự tò mò, mong muốn tìm hiểu nội dung bài học mới.

b. Nội dung: Cho HS quan sát hình ảnh nhà máy thủy điện Hòa Bình (Việt Nam) - công trình được nhà nước Liên Xô giúp đỡ, xây dựng. Từ đó liên hệ đến tình hình Liên Xô trong những ngày đầu sau cách mạng tháng 10 Nga. Nhân dân Liên Xô từng bước tháo gỡ những khó khăn.

c. Sản phẩm: câu trả lời của HS

d. Tổ chức thực hiện

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ: GV cho HS quan sát hình ảnh và trả lời câu hỏi: *Đây là công trình thủy điện nào? Hãy chia sẻ những hiểu biết của em về công trình thủy điện*

đó? (năm xây dựng, Xây dựng trên dòng sông nào? Công suất thiết kế, tên nước giúp đỡ xây dựng...)

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ:

HS suy nghĩ và trả lời theo hiểu biết, hoặc có thể sử dụng điện thoại để tra thông tin trên google.

Bước 3: Báo cáo thảo luận:

- GV gọi 2 – 3 HS lần lượt đưa ra câu trả lời, các HS khác lắng nghe, nhận xét và bổ sung (nếu có)
- HS chia sẻ những thông tin hiểu biết có thể đúng hoặc sai.

Bước 4: Kết luận, nhận định

GV nhận xét phân trình bày của HS. GV không chốt đúng sai mà chỉ định hướng vào bài học mới:

Công trình nhà máy thủy điện Hòa Bình- thành tựu của xây dựng XHCN ở Việt Nam - công trình này Việt Nam được người ảnh cả - Liên Xô viện trợ kinh phí, hỗ trợ công tác vận hành. Và trở thành công trình thủy điện lớn nhất cả nước thời điểm đó.

Để giúp đỡ được Việt Nam cũng như các nước XHCN giai đoạn sau này thì - Liên Xô- Người anh cả của XHCN trong những ngày đầu sau cách mạng tháng 10 Nga thành công đã phải đối mặt với rất nhiều khó khăn, thử thách. Vậy những ngày đầu Liên Xô xây dựng XHCN đã gặp phải những khó khăn gì và từng bước vượt qua khó khăn ra sao? Chúng ta cùng tìm hiểu bài hôm nay.

B. Hoạt động hình thành kiến thức

Hoạt động 1. Tìm hiểu về nước Nga Xô viết từ năm 1918 đến năm 1922

a. Mục tiêu: HS nêu được những nét chính về tình hình nước Nga Xô viết trước khi Liên Xô được thành lập.

b. Nội dung: GV sử dụng kỹ thuật **Think- pair-share** (Suy nghĩ-ghép cặp-chia sẻ) để tìm hiểu về tình hình nước Nga xô viết từ năm 1918-1922.

c. Sản phẩm: HS chia sẻ, lựa chọn bằng 1 trong các hình thức: sơ đồ tư duy, bảng biểu, hình vẽ, vi deo...

d. Tổ chức thực hiện

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

Nhiệm vụ 1:

GV yêu cầu HS thực hiện nhiệm vụ cặp đôi bằng kỹ thuật: Think- pair-share (Suy nghĩ-ghép cặp-chia sẻ)

Câu hỏi: Nêu những nét chính về tình hình nước Nga Xô Viết từ năm 1918-1922 (khó khăn, biện pháp, kết quả).

Nhiệm vụ 2: Nâng cao- mở rộng:

1. Dựa vào lược đồ 1.2 hãy chỉ ra: Sau Cm tháng mười năm 1917 nước Nga xô viết gặp phải những khó khăn nào về thù trong giặc ngoài?
2. Nêu hiểu biết của em về chính sách cộng sản thời chiến, chính sách kinh tế mới Nep?
3. Tại sao lại có 2 chính sách khác nhau? So sánh chính sách cộng sản thời chiến và chính sách kinh tế mới (Nep).
4. Theo em đường lối đổi mới về quan hệ sản xuất mà đại hội toàn quốc lần thứ VI của Đảng cộng sản Việt Nam đã đề ra có điểm gì giống với NEP?
5. Vì sao nhân dân Xô viết bảo vệ được thành quả của Cách mạng tháng Mười?

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

HS suy nghĩ cá nhân, sau đó ghép cặp thảo luận thực hiện yêu cầu.

HS lựa chọn 1 trong cách hình thức gợi ý để báo cáo sản phẩm.

*** Sản phẩm dự kiến**

Nhiệm vụ 1: (Ghi bảng)

Khó khăn	Biện pháp	Kết quả
- Chiến tranh phá hủy nền kinh tế nước Nga. - Sau Cm tháng mười năm 1917, quân đội 14 đế quốc (Anh, Pháp, Mỹ, Nhật Bản,...) đã câu kết với các thế lực phản cách mạng trong nước mở cuộc tấn công vào nước Nga xô viết.	Năm 1919, thực hiện “ <i>chính sách cộng sản thời chiến</i> ”	Kiểm soát được các ngành kinh tế then chốt
	Cuối năm 1920, Hồng quân đã đánh tan giặc ngoại xâm và nội phản, bảo vệ chính quyền cách mạng.	Nhà nước Xô viết đã xoá những bất công trong xã hội, thực hiện quyền tự do dân chủ, quyền tự quyết của dân tộc
	Tháng 3 – 1921, Đảng Bôn-sê-vích quyết định thực hiện <i>Chính sách kinh tế mới (NEP)</i> do Lê-nin đề xướng.	Nước Nga Xô viết đã từ bước vượt qua khủng hoảng, phục hồi kinh tế và đời sống nhân dân được cải thiện

Nhiệm vụ 2:

1. HS dựa vào lược đồ hình 1.2 xác định
2. Từ năm 1919, Nhà nước Xô viết đã thực hiện Chính sách cộng sản thời chiến (quốc hữu hoá toàn bộ các xí nghiệp, trưng thu lương thực thừa của nông dân, thi hành chế độ lao động bắt buộc,...) và kiểm soát được các ngành kinh tế then chốt.
Chính sách kinh tế mới (NEP). Nội dung cơ bản là bãi bỏ trưng thu lương thực thừa và thay thế bằng chính sách thu thuế lương thực, thực hiện tự do buôn bán, cho phép tư

nhân được mở các xí nghiệp nhỏ, khuyến khích tư bản nước ngoài đầu tư kinh doanh ở Nga,...

3. Do hoàn cảnh tại hai thời điểm khác nhau nên có hai chính sách khác nhau thay đổi cho phù hợp với tình hình thực tại, giúp Liên Xô từng bước vượt qua khó khăn.

<u>Tiêu chí</u>	<u>Chính sách công sản thời chiến</u>	<u>Chính sách kinh tế mới</u>
<u>Hoàn cảnh</u>	1918-1920 chiến hành chiến tranh cách mạng chống thù trong giặc ngoài	1921-1925 đất nước bước vào thời kì hòa bình, xây dựng xã hội chủ nghĩa
<u>Tác dụng</u>	Tập chung toàn bộ sức người, sức của để chống thù trong, giặc ngoài, bảo vệ thành quả của cách mạng tháng mười.	Phục hồi, phát triển kinh tế, cải thiện đời sống nhân dân. Tạo cơ sở kinh tế, chính trị cho Liên Xô bước vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội

4. Những bài học của NEP có ý nghĩa phổ biến với các nước XHCN trong thời kì quá độ, trong đó có Việt Nam.

Thực chất của đường lối đổi mới về quan hệ sản xuất mà Đảng ta đề ra ở Việt Nam năm 1986 cũng giống như NEP của Nga đề ra năm 1921.

5. Nhờ sự ủng hộ của nhân dân, lòng yêu nước được phát huy mạnh mẽ để bảo vệ chế độ mới, Hồng quân chiến đấu dũng cảm để bảo vệ Tổ quốc, các chính sách của Đảng Bôn-sê-vích phù hợp đã đem lại nhiều kết quả tích cực.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

Các cặp lựa chọn hình thức báo cáo sản phẩm.

Bước 4: Kết luận, chốt kiến thức:

GV nhận xét và chốt kiến thức, những phần HS đã làm tốt GV chốt để HS ghi bài, những phần HS chưa trình bày được thì GV bổ sung và nhấn mạnh thêm.

Hoạt động 2. Tìm hiểu về Liên Xô từ năm 1922 đến năm 1945

Hoạt động của thầy và trò	Sản phẩm dự kiến
<p>Hoạt động 2: Liên Xô từ năm 1922 đến năm 1945</p> <p>a, Mục tiêu: Học sinh nêu được những thành tựu và hạn chế của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô</p> <p>b, Tổ chức thực hiện:</p> <p>Bước 1. Chuyển giao nhiệm vụ học tập</p> <p>HS xem video https://www.youtube.com/watch?v=nkdukjVLeF8</p> <p>HS theo dõi thông tin phần 2 (SGK trang 8,9)</p>	<p>2. Liên Xô từ năm 1922 đến năm 1945</p>

GV chia lớp thành 4 nhóm và giao nhiệm vụ học tập

Nhiệm vụ 1: Hoàn thành Phiếu học tập

PHIẾU HỌC TẬP	
Lĩnh vực	Thành tựu
Chính trị	
Kinh tế	
Xã hội, văn hoá, giáo dục	

Nhiệm vụ 2: Nêu một số hạn chế của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô (trước năm 1941).

Bước 2. Thực hiện nhiệm vụ học tập

- Nhiệm vụ 1: Học sinh thảo luận, hoàn thành Phiếu học tập

- Nhiệm vụ 2: Học sinh thảo luận, tìm ra hạn chế của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô (trước năm 1941).

Bước 3. Báo cáo, thảo luận

- Nhiệm vụ 1: GV gọi các nhóm HS trình bày Phiếu học tập đã hoàn thành và gọi thành viên nhóm khác góp ý, bổ sung.

*** Thành tựu**

Lĩnh vực	Thành tựu tiêu biểu
Chính trị	- Thành lập Liên bang Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Xô viết.
Kinh tế	- Năm 1937, Liên Xô đã trở thành cường quốc công nghiệp đứng đầu châu Âu và thứ 2 thế giới (sau Mỹ). - Công cuộc tập thể hoá nông nghiệp hoàn thành với quy mô sản xuất lớn.
Xã hội, văn hoá, giáo dục	- Các giai cấp bóc lột bị xoá bỏ, chỉ còn lại hai giai cấp lao động là công nhân và nông dân tập thể, cùng tầng lớp trí thức xã hội chủ nghĩa. - Xoá được nạn mù chữ, xây dựng hệ thống giáo dục thống nhất, hoàn thành phổ cập Trung học cơ sở ở các thành phố. - Đạt nhiều thành tựu trên các lĩnh vực khoa học tự nhiên, khoa học xã hội, văn học-nghệ thuật...

<p>- Nhiệm vụ 2: GV gọi các nhóm HS trình bày Phiếu học tập đã hoàn thành và gọi thành viên nhóm khác góp ý, bổ sung.</p> <p>Bước 4. Đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập GV tổ chức cho HS đánh giá sản phẩm học tập của các nhóm theo Bảng Tiêu chí sau:</p>	<p>* Hạn chế:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nóng vội, thiếu dân chủ trong quá trình tập thể hoá nông nghiệp; - Chưa chú trọng đúng mức đến việc nâng cao đời sống nhân dân,..
--	---

TIÊU CHÍ ĐÁNH GIÁ SẢN PHẨM			
Tiêu chí		Điểm	Chấm điểm
Nội dung	Nêu được đầy đủ thành tựu tiêu biểu và hạn chế trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô (trước năm 1941).	5 điểm (thiếu 1 ý trừ 0,5 điểm)	
	Bố cục mạch lạc, lô-gic	1 điểm	
Hình thức	Đúng, đủ tên các thành tựu, hạn chế	1 điểm	
	Có sử dụng hình ảnh minh họa	1 điểm	
Báo cáo	Trình bày rõ ràng, tự tin	1 điểm	
	Trả lời được các câu hỏi mở rộng, nâng cao của GV hoặc các bạn đưa ra.	1 điểm	

GV mở rộng:

HS quan sát Hình 1.4. V.I. Lê-nin – người sáng lập Nhà nước Xô viết

? Giới thiệu sự hiểu biết về Lê-nin

Vơ-la-đi-mi-a I-lich Lê-nin (Vladimir Ilyich Lenin) là một **lãnh tụ của phong trào cách mạng vô sản Nga**, là người phát triển học thuyết của Các Mác và Phriđorich Ăngghen. Ông là người sáng lập ra Quốc tế Cộng sản; đồng thời lãnh đạo nhân dân Nga tiến hành Cách mạng tháng Mười Nga, thành lập ra Nhà nước công nông đầu tiên trên thế giới do Đảng của giai cấp vô sản lãnh đạo (7/11/1917). Ông là trong 100 người có ảnh hưởng nhất đến toàn thế giới.

C. Hoạt động Luyện tập

a. Mục tiêu: HS tổng hợp lại kiến thức đã học để khái quát lại những thành tựu và hạn chế của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô.

b. Tổ chức thực hiện

- Nhiệm vụ 1: GV tổ chức cho HS chơi trò chơi “Trạm xe buýt” (MC)

Luật chơi: Trả lời các câu hỏi do tài xế xe buýt đặt ra, nếu trả lời đúng bạn sẽ được lên xe, nếu trả lời sai bạn vui lòng chờ chuyến sau.

- Nhiệm vụ 2: Yêu cầu HS vẽ Sơ đồ tư duy khái quát lại những thành tựu và hạn chế của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô. (có thể làm ở nhà, giờ sau GV thu bài, chấm điểm)

D. Hoạt động Vận dụng

a. Mục tiêu: HS vận dụng được kiến thức, kỹ năng đã học để viết đoạn văn ngắn giới thiệu về một thành tựu của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô (1925 – 1941) mà em ấn tượng nhất.

b. Tổ chức thực hiện

Bước 1. Chuyển giao nhiệm vụ học tập

GV yêu cầu HS làm việc cá nhân ở nhà thực hiện nhiệm vụ: *Tìm hiểu thông tin trên sách, báo và internet, viết đoạn văn ngắn giới thiệu về một thành tựu của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô (1925 – 1941) mà em ấn tượng nhất.*

Bước 2. Thực hiện nhiệm vụ học tập

HS sưu tầm sách, báo và internet để viết bài văn.

Bước 3. Báo cáo, thảo luận

GV tổ chức cho HS báo cáo kết quả vào tiết sau hoặc thu bài chấm điểm ĐGTX

Bước 4. Đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập

GV nhận xét về việc hoàn thành nhiệm vụ của HS và đánh giá sản phẩm.

Gợi ý tham khảo:

Bài viết giới thiệu về tiểu thuyết “Thép đã tôi thế đấy” của Nikolai Otrotsky

Chắc hẳn những độc giả yêu thích văn học Nga đều biết đến tác phẩm nổi tiếng: “Thép đã tôi thế đấy” của Nikolai Otrotsky. Cuốn tiểu thuyết này được xuất bản lần đầu tiên vào khoảng năm 1932 sau đó đã được dịch ra hơn 70 thứ tiếng và in ra ở hơn 80 nước, trong đó có Việt Nam. Cho tới thời điểm này, cuốn sách đã được tái bản 772 lần với tổng ấn lượng lên đến 74 triệu bản.

“Thép đã tôi thế đấy” là một câu chuyện cảm động và sâu sắc về chàng thanh niên Pavel Kochagin – hiện thân của tác giả Otrotsky. Cuốn tiểu thuyết này ra đời khi Otrotsky trải qua những ngày tháng vô cùng khó khăn, gian khổ: bị bại liệt, bị mù và bệnh tật không ngừng tàn phá cơ thể. Có thể nói, mỗi trang viết chính là một sự trải nghiệm; đồng thời thể hiện sự cố gắng nỗ lực không ngừng của Otrotsky trong cuộc sống.

Tiểu thuyết “Thép đã tôi thế đấy” được chia làm 18 chương nói về cuộc đời của một người chiến sĩ Cách mạng: Pavel Korchagin. Anh là một thanh niên lớn lên trong hoàn cảnh khó khăn của đất nước, mang trong mình lòng yêu Tổ quốc cao cả, lí tưởng cống hiến sức trẻ của mình cho Cách Mạng, Đảng cộng sản. Rồi Pavel bị mắc bệnh thương hàn, bại liệt, mù, vô hóa cuộc sống và phải ngồi xe lăn... Tưởng chừng như những lúc đó, cuộc đời anh đã đặt ra một dấu chấm hết thì anh vẫn không lùi bước trước khó khăn và thách thức, không ngừng tin tưởng và hi vọng. Cuối cùng thì anh cũng tìm ra một cuộc sống mới, một bước ngoặt mới trong cuộc đời: viết sách. Anh lại phấn chấn, giống như được cầm vũ khí mới và quay trở về hàng ngũ chiến đấu. Pavel đã để lại một bài học vô cùng sâu sắc về cuộc sống dành cho biết bao thế hệ độc giả sau này: “Đời người chỉ sống có một lần. Phải sống sao cho khỏi xót xa, ân hận vì những năm tháng đã sống hoài, sống phí, cho khỏi hổ thẹn vì dĩ vãng ti tiện và hèn đớn của mình, để khi nhắm mắt xuôi tay có thể nói rằng: tất cả đời ta, tất cả sức ta, ta đã hiến dâng cho sự nghiệp cao đẹp nhất trên đời, sự nghiệp đấu tranh giải phóng loài người...”

Có những con người sẽ còn sống mãi với lịch sử, có những trang sách sẽ còn được lưu truyền mãi tới các thế hệ độc giả mai sau, có những bài học về cuộc đời sẽ không bao giờ cũ. Hãy cầm trên tay và thưởng thức “Thép đã tôi thế đấy”

* Dặn dò

- HS về nhà làm bài tập trong SBT
- Chuẩn bị trước bài sau: